

Kuopion kaupungin rakennusten sisäilma-asiat 2019

Kuopion sisäilmaryhmä

Sisäilmaryhmä raportoi vuosittain kaupunginhallitukselle ja yhteistyötoimikunnalle kaupungin rakennusten sisäilmatilanteesta vuonna 2013 hyväksytyn toimintamallin mukaisesti. Sisäilmaongelmien ratkaiseminen kaupungin rakennuksissa -menettelytapaohjetta hyödynnetään vakiintuneesti. Toimintamalli on auttanut reagoimaan tarvittaessa nopeasti olosuhdehaittoihin ja lisännyt moniammatillista yhteistyötä ongelmatilanteiden hallitsemiseksi ja ratkaisemiseksi.

Sisäilmaryhmän tehtäviin kuuluvat mm. sisäilmatilanteen seuranta ja kehittäminen, sisäilmaongelmatilanteiden menettelytapaohjeen kehittäminen sekä yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen kaupunkiorganisaatiossa sisäilmahaasteiden vähentämiseksi.

Sisäilmaryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa ja kokousmuistiot tallennetaan D360-asianhallintajärjestelmään. Lisäksi ryhmä pitää tarpeen mukaan kokousten välissä työpajatyypisiä valmistelutunteja.

Sisäilmaryhmän puheenjohtaja oli vuonna 2019 kaupungin työsuojelupäällikkö ja sihteerinä alkuvuoden ajan Tilakeskuksen viestintä- ja hallintopalvelupäällikkö ja loppuvuoden ajan rakennusterveysasiantuntija. Työryhmän muut jäsenet olivat kasvun ja oppimisen sekä terveydenhuollon palvelualueen työsuojeluvaltuutetut, Järviseudun työterveyshuollon ylilääkäri, ympäristöterveydenhuollon ympäristöterveystarkastaja ja Tilakeskuksen toimitilajohtaja sekä tilapäällikkö.

Sisäilmaryhmä käsitteli mm. seuraavia asioita:

- työturvallisuusjohtamisjärjestelmä Wpron käyttöönotto sisäilmailmoitusten osalta
- palvelualueiden tilahallintapäälliköt ja Tilakeskuksen asiakkuuspäälliköt raportoivat sisäilmaryhmälle omista kohteistaan
- roolien selkeyttäminen sisäilmaprosessissa
- uuden intran sisäilma-asioihin liittyvä sisältö
- helleohjeen valmistelu (sisältää jäähdytinlaitteiden hankinnan)
- työterveyshuollon mahdollisesti sisäilmaan liittyvät käynnit

Sisäilmakorjaukset ja kuntotutkimukset

Sisäilmaolosuhteisiin liittyviä selvityksiä, korjauksia ja jälkiseurantaa tehtiin noin 170 kohteessa (vuonna 2018 noin 180 kohdetta, vuonna 2017 noin 200 kohdetta). Palveluiden tarjontaa ei korjausten takia yleensä ole tarvinnut lopettaa, mutta niiden sijainti on voinut muuttua. Osa korjauksista oli kiireellisinä toteutettuja ja osa pidemmälle ajanjaksolle suunniteltuja töitä ja niillä on pystytty varmistamaan olosuhteita niin, että toiminta tiloissa on voinut jatkua. Kaupungin omien rakennusten sisäilmakorjauksiin käytettiin vuonna 2019 yhteensä noin 7 750 000 euroa (v 2018 noin 2 500 000 euroa). Sisäilmakorjaukset on tehty pääsääntöisesti kohteessa jatkuvan toiminnan ohessa. Väistötiloja tai korvaavia tiloja on järjestetty silloin, kun korjaukset toiminnan ohessa eivät ole olleet mahdollisia. Väistötiloja on

tarvittu yleisimmin terveydenhuollon yksiköiden ja päiväkotien sisäilmakorjausten yhteydessä. Loma-aikoja on hyödynnetty päiväkodeissa ja kouluissa.

Kaupunki on panostanut voimakkaasti viime vuosina rakennusten sisäilma- ja rakennusteknisiin kuntotutkimuksiin. Tutkimusten tavoitteena on kerätä kattavasti tietoa rakennusten kunnosta korjaustarpeiden arvioimiseksi. Korjaustarpeita selvitetään akuuttitilanteiden lisäksi myös ennaltaehkäisevästi tulevien vuosien investointitarpeiden pohjaksi. Tiloissa vallitsevien olosuhteiden terveydellisen merkityksen arvioimiseksi tutkimusraportteihin tehdään nykyisin myös ulkopuolisen rakennusterveysasiantuntijan laatima altistumisolosuhteiden arviointi. Rakennusteknisiin sisäilma- ja kuntotutkimuksiin sekä rakennustyön laadunvarmistukseen liittyviin asiantuntijapalkkioihin käytettiin 1 342 970 euroa (vuonna 2018 noin 790 000 euroa, vuonna 2017 noin 309 000 euroa ja vuonna 2016 noin 236 600 euroa).

Tarkastusryhmätoiminta

Kaupungin sisäilmaohjeen mukaisia tarkastusryhmiä vuonna 2019 oli 22 kpl, kuten edellisenäkin vuonna. Vuoden aikana lopetettiin kaksi ja perustettiin kaksi uutta tarkastusryhmää. Lisäksi kaksi tarkastusryhmää on ollut passiivisena yli vuoden ajan ja loppunevat vuoden 2020 aikana. Ryhmistä kahdeksan on peruskouluja, kuusi päiväkotia, viisi sote-rakennuksia ja lisäksi paloasema, hallintorakennus sekä vapaa-ajan sivistyspuolen rakennus. Tarkastusryhmien lisäksi on neljässä rakennuksessa pidetty sisäilma-aiheisia palavereja.

Menettelytapaohjeen mukaisten tarkastusryhmien määrä on hitaasti laskeva. Vuosina 2016-17 tarkastusryhmiä oli 25-26 kpl ja tällä hetkellä siis 22 kpl. Ryhmistä pisimpään ovat toimineet vuonna 2013 perustetut Riistaveden koulun, Puijonlaakson palvelukeskuksen ja Nilsiän koulukeskuksen tarkastusryhmät. Muita yli viisi vuotta toimineita ryhmiä ovat Puistokartano, Valtuustotalo, Savotalo, Haapaniemen koulu ja Pyörön koulu. Näistä pitkäaikaisista ryhmistä kaksi on tasaantuneessa tilanteessa ja loppunevat vuoden 2020 aikana.

Tarkastusryhmien muistiot ja muut ryhmän asiakirjat on tallennettu Sharepoint-alustalle sivustoina, joihin annetaan käyttöoikeudet kyseisen tarkastusryhmän jäsenille sekä kaikille sisäilmaryhmän jäsenille, työsuojeluvaltuutetuille, tilakeskuksen henkilöstölle ja kahdelle ympäristöterveystarkastajalle. Tarkastusryhmien toimintaa muutettiin vuoden 2019 aikana siten, että tilakeskuksen rakennusterveysasiantuntija toimii ryhmissä puheenjohtajana ja ylläpitää Sharepoint-sivustoja. Tarkastusryhmien sihteerinä toimii ko. palvelualueen työsuojeluvaltuutettu.

Sisäilmailmoitukset

Sisäilmailmoitukset tehdään sähköisen e-lomake-järjestelmän kautta siten, että palveluyksikön esimies laatii ilmoituksen olosuhdehaittatiedon saatuaan ja kartoitettuaan mahdolliset syyt ja laajuuden. Ilmoitus tulee käsiteltäväksi Tilakeskuksen rakennusterveysasiantuntijalle ja siihen voivat työterveyshoitajat, ympäristöterveystarkastajat ja työsuojeluvaltuutetut antaa omia kommenttejaan. Katselmuksen jälkeen rakennusterveysasiantuntija kirjaa havainnot ja jatkotoimenpiteet ilmoitukseen ja tiedot välitetään ilmoituksen tekijälle.

Tilakeskuksella ilmoituksia käsittelee pääsääntöisesti kaksi rakennusterveysasiantuntijaa.

Sisäilmailmoituksia tuli käsiteltäväksi 138 kpl 80:sta eri rakennuksesta, joissa oli kaupungin omien rakennusten lisäksi muutama ulkoa vuokrattu ja elinkaarikohde. Ilmoituksista noin 40 % kohdistui koulurakennuksiin, noin 20 % päiväkodeihin ja noin 20 % sote-rakennuksiin. Jatkotoimenpiteistä kolmannes johti laajempaan kuntotutkimustarpeeseen. Ilmoitusten ja kohderakennusten määrä on hieman vähentynyt edellisvuosista (vuonna 2019 ilmoituksia tuli 158 kpl sadasta rakennuksesta).

Sisäilma-asioiden kehitys

Kuopion kaupungin rakennuskannan kuntoa on selvitetty viime vuosina aiempaa tarkempien korjaustarvetietojen saamiseksi ja sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi. Korjausvelan kertyminen on ollut merkittävä tekijä sisäilmahaasteiden syntymisessä. Tästä on aiheutunut akuuttien sisäilmaongelmien toistuminen, joiden hallinta on vienyt resursseista huomattavan osan ja vähentänyt mahdollisuutta ennaltaehkäisevään toimintaan. Korjausinvestoinneissa kaupunki on siirtynyt laajempiin kokonaisuuksiin, jotta akuuttikohteiden määrä saadaan laskemaan. Jatkossa pidemmän aikavälin suunnittelun toivotaan osaltaan helpottavan sisäilmahaasteiden hallintaa. Pitkäjänteiset palveluverkkoratkaisut ovat erittäin tärkeässä asemassa ennakoitaessa tulevia investointitarpeita ja kohdennettaessa tämän hetken toimintaa.

Kaupungin intranetin uudistaminen on siirtänyt sisäilma-asiat Työsuojelusivustolle. Julkinetin puolella sisäilma-asiat ovat toistaiseksi Tilakeskuksen sivuilla. Sisäilmaongelmien menettelytapaohjeen päivitystä sisäilmaryhmä tekee jatkuvasti ja viimeisintä versiota on valmisteltu siten, että julkaisu on vuonna 2020. Tilakeskuksen toimitilaohjelman valmistelussa on huomioitu kaupungin strategisten linjausten muuttuminen tavoitteiksi ja toiminnaksi. Sisäilmaongelmien vähentämiseen tähtää myös Tervetalo-hanke, jossa vahvistetaan edellytyksiä ja keinoja terveellisten tilojen rakentamiseen kaupunkimme palvelutarpeisiin.

Sisäilmailmoitusten käsittelyyn ja tarkastusryhmien toimintaan on saatu lisää resursseja rakennusterveysasiantuntijoita lisäämällä. Tällä on pystytty tehostamaan akuuttien ongelmien käsittelyä. Palaute kentältä on ollut rohkaisevaa. Resurssin suuntaus myös ennaltaehkäisevään toimintaan on huomioitu mm. Tervetalo-hankkeessa.

Tilakeskus osallistuu valtakunnalliseen kuntien sisäilmaryhmään ja myös valtakunnalliseen Terveet tilat 2028 –hankkeen toimintaan. Tilakeskus osallistui Itä-Suomen yliopiston Matto-tutkimushankkeeseen, jossa selvitetään erityisesti tekstiilipintaisten lattiapinnoitteiden vaikutusta sisäilman laatuun.

Valtakunnallisen Terveet tilat 2028 -ohjelman tavoitteena on tervehdyttää julkiset rakennukset ja tehostaa sisäilmasta oireilevien hoitoa ja kuntoutusta. Hankkeessa on todettu Suomen kiinteistökannan ikärakenteen ja riittämättömien investointien olevan merkittävimpana taustasyynä sisäilmaongelmille, mikä on tiedostettu myös meillä. Tutkimustiedon mukaan panostaminen kiinteistökannan kunnon selvittämiseen ja samaan aikaan terveydellisten olosuhteiden arviointiin ovat

tärkeitä valintoja sisäilmatilanteen parantamisessa. Sisäilma-asioiden huomioiminen strategiatasolla ja ongelmatilanteiden prosessimainen käsittely ovat edellytyksiä sisäilmatilanteen hyvälle hallinnalle ja tässä työssä sisäilmaryhmä on Kuopion kaupungin apuna.

Moniammatillinen yhteistyö ja koordinointi on todettu tärkeiksi toimintatavoiksi sisäilmahaasteiden hallinnassa ja poistamisessa. Sisäilmaryhmän toiminnan jatkuvuuden turvaaminen on olennaista tämän toimintatavan vahvistamisessa. Sisäilmaryhmätyöskentelyyn osallistuvien ajankäyttö on turvattava.

Esitys

Kuopion kaupungin yhteistyötoimikunta merkitsee asian tiedoksi ja esittää sen edelleen kaupunginhallitukselle.

Anu Tiikasalo
työsuojelupäällikkö
sisäilmaryhmän puheenjohtaja